

Roepingenzondag

Zondagmorgen 21 april 2024, Sint-Catharijnekerk, ds. Eibert Kok



Onze kerk, de Protestantse Kerk in Nederland, heeft iets nieuws ingesteld: de roepingenzondag.

Op de site lees ik: 'Het moderamen van de generale synode (zeg maar: het dagelijks bestuur) vraagt aan voorgangers en kerkenraden om op deze zondag in de eredienst aandacht te besteden aan het onderwerp roeping en te bidden om nieuwe predikanten en werkers in de kerk. Er is een tekort aan voorgangers in de Protestantse Kerk. Ook stoppen veel gemeentepredikanten de komende jaren vanwege emeritaat (pensioen) met hun werk. Daarnaast kiezen te weinig scholieren voor een opleiding theologie. Om er voor te zorgen dat er in de toekomst voldoende voorgangers zijn, is het van belang dat meer mensen kiezen voor de opleiding theologie.'

Daarbij wordt aangesloten bij iets wat in de Rooms-katholieke en Anglicaanse kerk al langer bestond: de roepingenzondag op de vierde zondag van Pasen.

Daarbij vind ik dit plaatje met nog een artikel over geroepen worden: Een voorganger, vier kerkgangers. Ik weet niet of dit nou zo wervend is.

Aan de andere kant, het is op wel de realiteit, op veel plaatsen in Nederland. De kerk wordt kleiner, de kerkbezoekers een klein groepje.

Nou heeft een kerk die kleiner wordt ook minder voorgangers nodig, minder formatieplaatsen, maar dan nog dreigt er een tekort aan voorgangers doordat er zo weinig nieuwe voorgangers instromen. Op sommige plaatsen in ons land is dat al realiteit, bijvoorbeeld in delen van Groningen: geen voorganger te vinden.

Daarom is het goed dat hiervoor aandacht gevraagd wordt.

Tegelijk weet ik niet zo goed wat ik ermee moet. Zouden er in onze gemeente mensen zijn die zich geroepen voelen om voorganger te worden? Zou mooi zijn. Maar gezien de leeftijdsopbouw is de kans klein.

Bij het plaatje staat op site: Het gevoel geroepen te worden, kan groeien. En ik denk echt dat dat zo is, niet alleen bij voorgangers, maar ook bij andere ambtsdragers in de kerk, ouderlingen, diakenen, dat je in eerste instantie denkt: niks voor mij, vervolgens komt de vraag: zou het misschien iets voor mij zijn? Misschien is dat wel iets voor mij. Zo kan het groeien.

Maar dan moeten we het wel de kans geven, en er misschien wel op geattendeerd worden. Daarom is zo'n roepingenzondag ook goed, denk ik, om ons allemaal daarbij te betrekken,

want ergens zijn we allemaal geroepen om ons in dienst te stellen van onze Heer.



Roeping. Ik heb in mijn werk als predikant wel gemerkt dat veel mensen dat een zwaar woord vinden.

Als iemand was gekozen als ouderling of diaken en we kwamen dan bij elkaar om de kerkdienst waarin de bevestiging zou plaatsvinden voor te bereiden, dan bleven we al snel hangen bij de eerste vraag zoals die in het Dienstboek van de kerk staat: "Geloof je dat je in je verkiezing door deze gemeente door God zelf tot deze dienst bent geroepen?"

Door God zelf geroepen, tot deze dienst? Zo, dat klinkt zwaar.

Ik leg dan uit hoe ik het zelf beleef. Ja, ik ben door God zelf geroepen tot deze dienst. Dat geloof ik.

Als ik terugkijk, dan is dat al begonnen in mijn jonge jaren. Geraakt, op de een of andere manier aangesproken door de stem die tot mij sprak. Niet letterlijk, er sprak niet letterlijk een stem tot mij. Geen bijzondere ervaring van een stem of een visioen. Sommige mensen hebben dat, ik niet.

Maar toch was er ergens een stem die tot mij sprak, gewoon door de verhalen die mij verteld werden, de Bijbelverhalen, de mensen die erover vertelden, die er nieuwe kracht door kregen, inspiratie, die er een ander mens van geworden waren, doordat de kracht van God, de genade van God, de liefde van God op de een of andere manier bij hen binnengekomen was.

Die stem sprak tot mij door de liederen die gezongen werden die door de muziek erbij soms vleugels kreeg.

Allemaal heel gewoon wat we doen in de kerk. En door dat alles heen werd ik aangesproken, zo je wilt: geroepen.

En net als met een telefoon die afgaat, of als je geroepen wordt voor het eten, kan het zijn dat het je helemaal ontgaat, dat je het niet hoort of dat je je er helemaal voor afsluit, maar als je het wel hoort, kun je twee dingen doen: gehoor geven aan die oproep of die oproep naast je neer leggen.

Nou is het in het leven meestal niet zo zwart wit, of groen rood om in de kleuren van de afbeelding te blijven,

maar ergens werd ik aangesproken door een stem, die riep om mijn leven in dienst van God en zijn koninkrijk te stellen, een roep, noem het roeping, waaraan ik mij niet onttrekken wilde, omdat ik er zelf door geraakt was.

Wilde ik dominee worden? Nee, helemaal niet.

Dat had ook te maken met het beeld van dominees dat ik had.

In mijn jeugd waren dat allemaal witte mannen in zwarte pakken die met ernstige gezichten hun boodschap brachten. Dat zag ik mijzelf niet doen.

Tot mijn vijftienvijftigste heb ik dat ongeveer volgehouden.

Langzaam maar zeker ontdekte ik dat je ook dominee kon worden zonder die ernstige buitenkant, vrij en vrolijk.

Dat werd dan ook voor mij de grote vraag bij mijn stage in de opleiding: ‘Wil ik misschien wel dominee worden?’

En toen er een gemeente kwam die een beroep op mij uitbracht, werd ik toen geroepen: ja, maar eigenlijk was dat niet meer dan een moment in een veel langer proces. Ouderlijk huis, kerk, school, opleiding, stage, verbreding van mijn horizon.

En zo begon ik als dominee, jong en onervaren, onzeker, naar mijn eigen gevoel nog lang niet voldoende toegerust voor de taak die op mij wachtte.

Geroepen, tot het ambt. Maar het is ook gewoon een baan.

Dat geldt net zo goed diakenen en ouderlingen. Geroepen tot het ambt. Maar het is ook gewoon een klus die gedaan moet worden.

Mijn mentor zei een keer met een knipoog: Het is een prachtig ambt en een hondenbaan. Ik weet niet of ik het hem na zal zeggen, maar er zit wel iets in.

Juist dan vind ik het waardevol dat je je geroepen weet.

“Geloof je dat je in je verkiezing door deze gemeente door God zelf tot deze dienst bent geroepen?”

Het is niet mijn klus, het is Gods klus, waaraan ik een steentje mag bijdragen.

Uiteindelijk maakt dat het licht. God zelf is de dragende grond.

Huib Oosterhuis heeft het zo prachtig verwoord in een lied dat we straks ook zullen zingen, een lied dat ik pas later ontdekte:

*Hij die ons in zijn dienstwerk heeft gewild,
die het gewaagd heeft onze hand te vragen;
die ons uit angst en doem heeft weggetild
en ons tot hier op handen heeft gedragen;
Hij die verlangen wekt, verlangen stilt –
vrees niet, Hij gaat mét ons, een weg van dagen.*

En ik ben ervan overtuigd dat dat niet alleen geldt voor voorgangers, ook niet alleen voor ambtsdragers, maar voor ons allemaal. Hij heeft het gewaagd onze hand te vragen.

Weet je geroepen. Hij heeft ons tot hier op handen gedragen.



Ik vind het wel mooi dat deze roepingenzondag gepland is op de zondag van de goede herder, zeker als je denkt aan voorgangers in de kerk, pastors. Pastor, dat is het Latijnse woord voor herder, waar ons woord pastoraat van afgeleid is, herderlijke zorg, omzien naar elkaar, een taak die overigens niet alleen voor de pastor is weggelegd, niet alleen voor de vrijwilligers in het pastoraat, de ouderlingen, pastorale medewerkers en contactpersonen,

dat is een taak waartoe wij allemaal opgeroepen worden, geroepen zijn, om herders te zijn voor elkaar. Volgens mij hoort dat tot de corebusiness van de kerk.

Twee lezingen vandaag over herders.

Iedereen begrijpt dat de herder waarover Jezus spreekt beeld is, beeld van goed omgaan met elkaar, maar nog iets preciezer: beeld van goed leiderschap. Een herder zorgt voor zijn schapen, leidt zijn schapen. Het beeld heeft dus te maken met leiderschap.

De koning in Israël is een herder. Koning David is hét voorbeeld. Van herdersjongen tot koning, maar hij moet blijven denken en doen als een herder. Als hij teveel koninklijke allure krijgt, als hij voor eigen gewin en macht opbouwt ten koste van mensen, dan wordt hij gecorrigeerd. Zoals de profeet Ezechiël de leiders van zijn tijd onder kritiek stelt: 'Zwakke dieren hebben jullie niet laten aansterken, zieke dieren hebben jullie niet genezen, gewonde dieren niet verbonden, verjaagde dieren niet teruggehaald, verdwaalde dieren niet gezocht.' Dat speelt allemaal mee, als Jezus het beeld van de goede herder gebruikt.

En we kunnen ons afvragen in hoeverre het huidige leiderschap in Israël kenmerken van een goede herder heeft. Zijn het vooral niet mannen die koste wat het kost zichzelf willen handhaven, ten koste van anderen?



En in ons eigen land?

We hebben behoefte aan goed leiderschap.

In hoeverre vertonen de personen in de politiek die richting moeten geven aan ons beleid iets van herderschap? Of is het meer of vooral opkomen voor het eigen belang?

Wat mag het je kosten dat niet alleen voor jou en jouw belang, maar ook voor het belang van de ander, voor het belang van de aarde, van de natuur, voor het welzijn van alle mensen zonder onderscheid oog en hart is?

Want dat is toch het kenmerk, denk ik, van goed herderschap en Bijbels gezien dus ook van goed leiderschap. Oog en hart voor al de schapen, zodat ze onderdak hebben, te eten, frisse lucht, een helpende hand als ze het zelf niet redden.

We hebben behoefte aan goed leiderschap, aan mensen met inzicht, met gezag, niet zozeer met macht, maar met gezag, mensen met visie.

Het is ook mooi om te zien hoe dat oude leesrooster in elkaar zit. Op de zondag hiervoor staat dan aangegeven het gedeelte waar Petrus weer in genade aangenomen wordt door Jezus, nadat hij hem driemaal had verloochend.

Drie keer wordt door Jezus gevraagd of Petrus van hem houdt. Drie keer krijgt hij dezelfde opdracht in kleine variatie: weid mijn lammeren, hoed mijn schapen, weid mijn schapen.

Herderschap.

Petrus wordt de leider van de eerste gemeente. Uitgerekend Petrus krijgt deze opdracht. Hij krijgt het vertrouwen om daarin zijn eigen keuzes te maken, zijn eigen fouten ook. Uitgerekend de man die Jezus op het beslissende moment in de steek liet, daar spijt van krijgt, krijgt een nieuwe kans.

Misschien is dat ook omdat hij bij uitstek weet van zijn eigen falen, van zijn eigen tekortkomingen, van zijn eigen beperking en kwetsbaarheid.

Dat is niet hetzelfde als sorry zeggen als leider en dan op de oude voet verder gaan.

Het is echt het besef van je eigen falen en tekorten. Dat maakt iemand een goede leider. Die weet heeft van zijn of haar eigen zwakke punten. Dat maakt dat je ook begripvol en genadig om kunt gaan met de gebreken van anderen. Een goede leider is niet perfect. Een goede leider heeft niet altijd per se gelijk – en weet dat ook. Kwetsbaarheid is hun kracht.

Een leider die zijn eigen agenda doorzet, daar word je bang van, dan duiken mensen onder, dan ontstaat er op je werk of waar dan ook een angstcultuur.

Een goede herder leidt zijn schapen naar de groene weiden van Psalm 23.

De HEER is onze herder. Jezus is de goede herder.

En wij, als de schapen, worden geroepen (!) om naar zijn stem te luisteren, om ook zelf als herders te zijn voor anderen, om met die instelling in het leven te staan, op welke plek wij ook actief zijn.

Roepingenzondag. Om op deze zondag in de eredienst aandacht te besteden aan het onderwerp roeping en te bidden om nieuwe predikanten en werkers in de kerk.

Maar ook om zelf de stem van de goede herder te horen en daaraan gehoor te geven.